

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

**Hirtia palton
și scut anti-termite**

**Banii de piatră
din Yap**

**Cum apar
fantomele
și stelele verzi**

**Apele au stat
întotdeauna
la locul lor?**

**Struguri
pentru fiecare**

La o cafea...

**Ultima noapte
a Peraharei...**

Pagina de umor

Vezi, rîndunelele se duc...

Foto : A.P.N.

40
ANUL XXVI
(1333)
2 OCTOMBRIE 1970

Cel de al doilea război mondial începuse de aproape trei luni și jumătate. Ecoul lui ajunsese, într-o formă foarte concretă, până în îndepărtatul Montevideo. Îi aduseseră vasul de război german Admiral Graf Spee și trei nave britanice, angajate în cea mai dramatică bătălie navală a primelor luni de război.

...Ca un urs incolțit de ciini, Graf Spee și-a concentrat salvele asupra navelor britanice Achilles și Ajax, apoi, la orele 6.36, căpitanul Hans Langsdorff, comandantul cuirasatului german a executat o mișcare de rotație în direcția estuarului fluviului La Plata, învăluindu-se în același timp într-o perdea de fum.

Documentar

72 de ore de răgaz pentru „Tigrul oceanelor” (II)

Dar bătălia a continuat să se desfășoare cu aceeași înverșunare. Din nou obuzele de 11 toli au explodat pe puntea lui Exeter care reintrase în luptă. Dar deși nici unul dintre tunurile sale de la prova nu mai era în stare de funcțiune, deși la tribord se declarase un incendiu, iar numărul morților și răniților trecuse de o sută, căpitanul Bell nu a încetat să tragă salvă după salvă asupra cuirasatului din singura turelă care-i mai rămăsese. Abia la ora 7.40, când lipsa de presiune a redus la tăcere și aceste tunuri, Bell a dat ordinul de ieșire din luptă.

Nici Ajax și nici Achilles nu se puteau lăuda cu o situație mult mai bună. Cele două turele de la pupa lui Ajax fuseseră distruse încă de la ora 7.25, iar Achilles pierduse mai bine de jumătate din echipaj. Cu toate acestea, Hardwood, aflat acum la 9000 de yarzi de Graf Spee nu a renunțat la duel decât atunci când a constatat că nu mai avea decât o cantitate minimă de muniții. La 7.46, după exact o oră și 19 minute de luptă, comandorul a dat ordin celor două crucișătoare ușoare să rupă contactul cu inamicul.

Învăluindu-se într-o perdea de fum, navele britanice s-au depărtat până la o distanță de 27000 de yarzi de Graf Spee. Intenția lui Hardwood era ca, o dată cu căderea întinericului, să se apropie cât mai mult de cuirasat lansând împotriva-i torpilele pe care le avea la bord. Dar Langsdorff se îndrepta, cât putea de repede, spre refugiul provizoriu pe care-l reprezenta estuarul fluviului La Plata. Pe urmele lui veneau englezii, în timp ce Cumberland, plecat din insulele Falkland și gonind cu maximum de viteză, se pregătea să ia locul mutilatului Exeter.

Puțin după miezul nopții de 13 spre 14 decembrie Graf Spee intra în rada portului Montevideo. Ajax și Achilles stopau în afara apelor teritoriale ale Uruguayului, pînă dându-și adversarul. Au urmat 72 de ore pline de tensiune nu numai pentru echipajele celor trei nave, ci și pentru numeroși alți militari și civili de naționalitate britanică, germană și uruguayană.

Pînă azi a rămas un mister motivul pentru care Langsdorff a rupt contactul cu inamicii săi și s-a refugiat la Montevideo, capitala Uruguayului, țară pe atunci neutră. Într-o cablogramă expediată amiralului Doenitz, comandantul lui Graf Spee afirma că suferise avarii grave, care nu-i mai permiteau să navigheze în condiții de securitate. Dar, așa cum avea să se dovedească mai târziu, loviturile britanicilor nu pricinuiseră decât spărături neînsemnate în blindajul cuirasatului, iar pierderile germane în vieți omenesti nu reprezentau decât circa 3,5 la sută din totalul echipajului. Cu avarii mult mai importante și cu pierderi de peste 10 la sută din matrozi și ofițeri, crucișătorul Exeter a străbătut, fără prea mari dificultăți, o distanță de 2000 km, pînă la insulele Falkland.

După aprecierea unor istorici, hotărîrea comandantului nazist a fost determinată de nervozitatea vecină cu panica pe care i-a provocat-o îndirjirea atacului britanic. Se mai susține că Langsdorff a suferit și o contuzie cerebrală, în urma exploziei unuia dintre obuzele lui Exeter, și că traumatismul înregistrat nu ar fi fost străin de ciudata sa comportare. Dar ceea ce ne interesează acum este altceva: ce s-a petrecut la Montevideo, în cele 72 de ore de răgaz pe care Graf Spee și comandantul său le-au mai avut înainte de a sfîrși — cel dintîi, în fundul oceanului, cel de al doilea, cu un glonte în timp.

O noapte grea

În noaptea de 13 spre 14 decembrie, doctorul Guani, ministrul de Externe al Uruguayului, n-a avut timp să doarmă. La ora 3.30 a.m. el l-a pri-

mit în cabinetul său de lucru pe Otto Langmann, șeful misiunii diplomatice a Germaniei hitleriste la Montevideo. Scund și rotofei, cu înfățișarea jovială a unui amator de bere și crenvurști, Langmann era în realitate un nazist fanatic, care cu cinci ani în urmă, organizase la Hamburg arestări și execuții în masă. Numit ministru plenipotențiar al Reich-ului în 1938, el avusese, față de autoritățile uruguayene, o atitudine cum nu se poate mai curtenitoare și amabilă. De data aceasta, însă, arbora o trufașă aroganță, convins desigur că era calea cea mai nimerită pentru a-l impresiona de d-rul Guani. Acesta din urmă a lăsat, în memoriile pe care le-a publicat cîteva ani mai târziu, o imagine foarte precisă a modului cum s-au desfășurat întrevederile sale din noaptea cea grea.

— Nu mă indoiesc că veți îngădui vasului nostru să execute toate reparațiile necesare, îi spuse Langmann apăsînd pe fiecare cuvînt. Führerul însuși mi-a ordonat să vă prezint mulțumirile sale anticipate pentru bunăvoința dv.

— Dl. Hitler mă copleșește, răspunse calm ministrul de Externe, care vorbea curent limbile germană, franceză și engleză. Peste cîteva ore, o comisie de experți va urca la bordul cuirasatului pentru a stabili exact gradul avariilor. Durata reparațiilor este în funcție de acestea, dar și de legile și convențiile internaționale în vigoare. Noi, cei din țările neutre, sîntem datori să le respectăm cu mai multă scrupulozitate decât statele beligerante.

Langmann se roși de furie și, ridicîndu-se în picioare, începu să vocifereze:

— Dacă vă închipuiți, că voi permite...

Sculîndu-se și el în picioare, d-rul Guani îi întinse mîna și îl întrerupse, pe același ton calm și politicoas:

— Noi nu ne închipuim nimic, d-le Langmann, noi, neutrii, nu avem fantezie. Respectăm legile — și atîta tot. Vă rog încă o dată să mulțumiți d-lui Hitler pentru marea sa gentilețe.

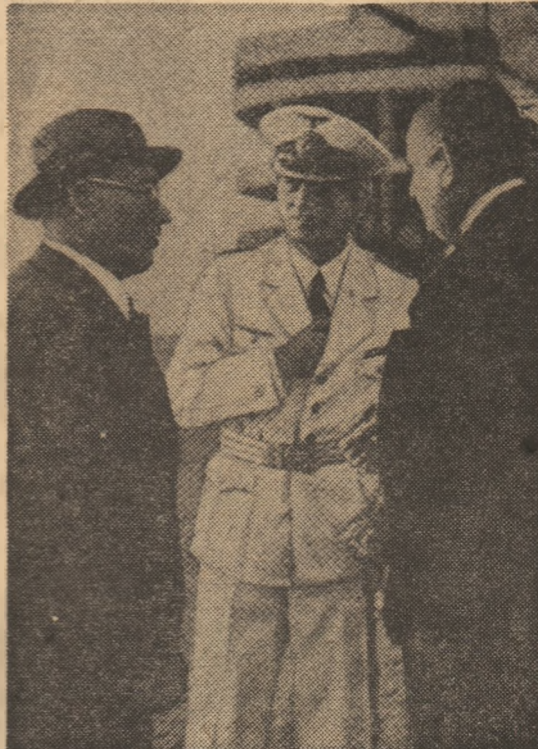
Ministrul nazist vru să mai spună ceva, dar, în ultimul moment, se răzgîndi. Pocnind din călcîie, strînse mîna d-rului Guani și ieși, trîntind ușa în urma lui. La ora cinci dimineața, un alt vizitator se afla în fotoliul pe care-l ocupase el: era Eugene Millington-Drake, ministrul britanic la Montevideo.

— Ce intenții aveți cu Graf Spee? Întrebă el cu o voce suavă. Sper că îl veți sechestra pe toată durata războiului.

D-rul Guani se mulțumi să surdă, obosit. Englezul cunoștea, la fel de bine ca și el, convenția de la Haga: un vas militar al unui stat beligerant, refugiat după o bătălie într-un port neutru, avea dreptul să rămînă acolo pe durata unor reparații care să-i redea capacitatea de navigare, nu și cea de luptă. Intervalul era stabilit de țara gazdă și, numai dacă vasul depășea limita fixată, autoritățile locale puteau proceda la sechestrarea lui și la internarea echipajului. Cererea lui Millington-Drake era așadar la fel de contrară legilor internaționale ca și cea, exact inversă, a lui Langmann. Diplomatul britanic se dovedi, însă, mai bine crescut decât colegul și inamicul său german. El înțelese semnificativul suris al ministrului de Externe și, fără să mai insiste, își luă rămas bun de la acesta. Intenția lui era ca, începînd de la audiența următoare, să preseze pentru a obține plecarea cât mai grabnică a lui Graf Spee din portul Montevideo.

D-rul Guani rămase cufundat în gînduri. Peste cîteva ore urma să se întrunească Consiliul de miniștri într-o ședință extraordinară. Lui îi revenea misiunea de a propune soluția complexității problemei în fața căreia se afla Uruguayul, o țărișoară cu două milioane de locuitori. E adevărat, dreptul internațional oferea o rezolvare simplă. Dar putea micul stat latino-american să se bizuie doar pe dreptul internațional, cînd erau în joc interesele unei Germanii a cărei înspăimîntătoare mașină de război își dovedise recent eficacitatea zdrobind Polonia în cîteva săptămîni?

Întrebarea era cu atît mai legitimă cu cît, parcă din întîmplare, toate tu-

Otto Langmann, ambasadorul nazist în Uruguay (stînga) și comandorul Hans Langsdorff (centru) pe cheiul portului Montevideo

nurile de pe Graf Spee erau orientate într-o singură direcție: spre Montevideo.

Ciudatul ordin al comandorului

Ziua de joi, 14 decembrie, se scurse pentru echipajul cuirasatului „de buzunar” într-un mod foarte ciudat. În jurul orei 11,30 dimineața, comandantul Hans Langsdorff, care stătuse pînă atunci la legația germană, se înalță pe bordul navei și, convocînd pe toți ofițerii în cabina lui, le dădu instrucțiuni. Ascultătorii săi remarcară că vorbea cu multă dificultate, ca și cum l-ar fi durut fiecare cuvînt rostit. Cînd termină, obrajii lui erau galbeni ca ceara, numai pomeții îi ardeau de parcă ar fi avut febră.

La început, ofițerii crezură că nu auzeau bine. În ziua următoare, comisia de experți uruguayeni trebuia să inspecteze nava, pentru a constata avariile produse. Normal ar fi fost ca stricăciunile pricinuite de obuzele celor trei crucișătoare britanice să fie nu numai scoase cît mai în evidență, ci chiar exagerate în măsura posibilului, încît să se obțină un răgaz cît mai lung pentru reparații. Dar, spre stupoarea lor, ofițerii primiră indicația de a face curățenie generală pe Graf Spee, aruncînd peste bord toate piesele de echipament avariate, înlocuind de urgență toate geamurile sparte și dregînd, fie măcar superficial, tot ce se putea drege. Ba, Langsdorff merse atît de departe, încît dădu dispoziția de a se acoperi unele

găuri în cuirasa navei cu pinză vopsită în culoarea cenușie a oțelului, pentru a le face invizibile în ochii comisiiei.

Cu alte cuvinte, echipajul cuirasatului căpăta bizara misiune de a camufia stricăciunile înregistrate. Pe bună dreptate, ofițerii se întrebară ce rost avea un asemenea ordin. Dar comandantul, aflat sub o tensiune nervoasă care creștea mereu, refuză să le dea cea mai mică explicație. Mulți dintre cei de față ajunseră, în sine lor, la concluzia că Langsdorff nu mai era în deplinătatea facultăților sale mintale. Locotenentul Gustav Marath avu îndrăzneala să încalce procedurile disciplinei de fier care domnea în marina militară hitleristă și să se adreseze, în după amiaza aceleiași zile, ministrului Otto Langmann, în nădejdea de a obține contramandarea ordinului.

— Cred că este o neînțelegere la mijloc, își încheie el scurta sa expunere. Procedînd așa, nu semnăm singuri sentința de moarte. Este ilogic să ascundem uruguayenilor adevărul. Cu cît vor crede că am suferit mai puțin de pe urma bătăliei cu atît mai mic va fi intervalul de timp pe care ni-l vor pune la dispoziție pentru reparații. Iar dacă vom fi obligați să părăsim portul cu rînille încă nevindecate, ne va veni foarte greu să-i înfruntăm pe englezi.

Reprezentantul diplomatic al Reich-ului își pironi asupra ofițerului ochii săi mici și înecați în grăsimi. După felul cum degetele lui bondoace băteau toba pe masă și cum colturile gurii îi tresăreau din cînd în cînd, un observator mai experimentat decât tînărul Marath ar fi dedus cu ușurință că ministrul clocoțea de o furie pe care abia reușea să o stăpînească. Totuși, cînd locotenentul termină ceea ce avea de spus, Langmann rămase tăcut cîteva minute, înainte de a întreba, cu un glas coborît:

— D-ta ești scriitor? Poet, sau romancier, sau ceva în genul ăsta?

— Nu, răspunse mirat ofițerul, N-am făcut literatură în viața mea.

— Atunci care-i meseria d-tale?

Marath nu pricepu sensul întrebării și nu răspunse. Ministrul repetă, ridicînd tonul:

— Te-am întrebat: ce meserie ai? De ce taci?

— Sînt locotenent de marină pe nava Graf...

— Dacă ești locotenent, adică militar, cum îți permiți să discuți ordinele superiorului d-tale?

A. Panov

(Va urma)

documenta.
documentar docum.
mentar documentar du.
documentar document.
mentar documentar docu.
r documentar documenta.
umentar documentar docu.
ar documentar documentar
umentar documentar docu.

...ualitatea
 alitatea actualin.
 rea actualitatea ac
 actualitatea actualitatea
 litatea actualitatea actual
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit

MERIDIANE

Citeva secunde
 cit o veșnicie...

Centrul de antrenament al cosmonauților sovietici a fost înființat în 1960. Acum, după zece ani, general-colonelul Nikolai Kamanin, comandantul centrului, a relatat episoade din activitatea acestuia.

Acolo unde odinioară fosneau meseceni, brazi și molizi — a declarat ge-

Examenul medical al cosmonauților

neralul Kamanin — se află astăzi un orașel modern. Zgomotul tractoarelor, buldozerelor și malaxoarelor de ciment care au dat semnalul începerii lucrărilor a rupt definitiv liniștea pădurii. Curind au prins să se înalțe zidurile viitoarelor clădiri: un hotel, un restaurant, construcțiile comandamentului și ale unei instituții de învățământ. Această primă etapă, organizatorică, a activității a fost deopotrivă dificilă și interesantă. Trebuia să ne imaginăm precis cum, în ce fel și cu ce metode urmau să fie antrenați viitorii cosmonauți.

Am avut parte și de multe întâmplări amuzante, a continuat generalul. Iată una din ele. Într-o zi stăteam de vorbă cu un inginer care avea de proiectat un aparat de antrenament. Mi-a pus nenumărate întrebări.

— Nu vă pot spune decât în linii mari ce trebuie construit, i-am replicat. Amănunțele, calculele și propunerile vreau să le aud de la dv.

Specialistul a rămas perplex. I-am explicat diverse aspecte din acest domeniu nou de activitate. Și iar am auzit naiva întrebare:

— Dar unde sint modelele?

— Nicăieri, trebuie să construim totul singuri. Sintem primii. Vă dați seama, cei dintii!

Iuri Gagarin, Gherman Titov, Andrian Nikolaev, Pavel Popovici, Valeri Bikovski, Vladimir Komarov, Pavel Beliaev și Alexei Leonov au alcătuit nucleul primei echipe de cosmonauți. Toți erau piloți de vânătoare. Cifrua dintre ei trecuseră prin situații grele, aveau la activ aterizări forțate și catapultări. Erau oameni tineri, în plină putere.

Pregătirea a început după un pro-

gram sever. Cosmonauții trebuiau să facă ore de zbor spre a-și menține pregătirea aviatică, se antrenau în modelul navei cosmice, în camera mută (o cameră izolată fonic), erau testați în termocameră, în barocameră, „urcau” la altitudini mari, făceau exerciții în centrifugă, cu aparatul vibrator și cu aparatul de gimnastică. Programul cuprindea deopotrivă discipline teoretice și un învățământ practic și antrenant. Cursanții trebuiau să studieze tehnica rachetelor și zborurilor cosmice, construcția navei cosmice „Vostok”, astronomie, geofizică și medicină spațială.

În prima etapă am dedicat mult timp săriturilor cu parașuta. Într-un răstimp foarte scurt toți cursanții au acumulat câte 40 de salturi de la diverse altitudini și în variante diferite. De această parte a programului s-a ocupat maestrul emerit al sportului, locotenent-colonelul N. K. Nikitin, cunoscut parașutist sovietic care a stabilit mai multe recorduri mondiale. El știa că unii piloți nu prea afeccionau acest sport. De altfel și eu am auzit de câteva ori: „Mai bine o sută de zboruri decât o săritură”.

Nikitin mi-a povestit că Gherman Titov i-a spus pe șleau:

— E adevărat. Prefer să zbor decât să sar.

— Așadar, nu vă place să săriți? I-a întrebat Nikitin.

— Nu prea, dar la nevoie sar, a fost răspunsul.

— Sinceritatea dv. este laudabilă. Veți învăța, însă, să săriți foarte bine cu parașuta, i-a replicat instructorul.

— Mă indoiesc, și-a menținut Titov punctul de vedere.

— Să nu vă îndoiiți. Ba veți cere chiar sărituri suplimentare, credeți-mă.

Și instructorul a avut dreptate. Până la urmă cosmonauții au ajuns să sară cu plăcere.

Salturile cu parașuta sînt un examen dificil pentru tăria de caracter și curajul unui om. În cursul antrenamentului cosmonauții se pomeneau uneori în situații neprevăzute, în care trebuiau să ia instantaneu o hotărîre și să dovedească stăpînire de sine. E ceea ce i s-a întîmplat, de pildă, într-o zi lui Gherman Titov. După o săritură, s-au încurcat suspantele. Parașuta nu se deschidea. Pămîntul se apropia vertiginos. În citeva secunde se putea termina totul. Atunci și-a vădit cosmonautul stăpînirea de sine. Cu un gest calm a tras de inelul parașutei de rezervă. Un lucru, evident, foarte bun. Dar suspantele parașutei de rezervă se puteau încurca cu ale parașutei principale. Titov s-a gîndit și la asta și, cu ambele mîini, a împins deoparte suspantele parașutei principale. A făcut-o la timp. O zmeură și umbrela de mătase s-a deschis deasupra-i. Totul a durat numai citeva secunde. Dar ce secunde!

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Seifuri pentru
 medicamente

Statisticile revelează că utilizarea imprudentă a medicamentelor duce la mii de intoxicații accidentale pe an, soldate de cele mai multe ori cu grave consecințe uneori pentru o lungă perioadă.

Această situație este cu atât mai îngrijorătoare, cu eit mai bine de 90% din numărul accidentațiilor sînt copii. Și cum astăzi există zeci de mii de medicamente, se impun serioase măsuri de protecție.

Cum s-au gîndit specialiștii să rezolve problema?

După cum se știe, copiii nu pot interpreta etichetele și în general învață să cunoască lumea inconjurătoare prin intermediul simțurilor: scotolesc, pipăie, gustă, iar cașetele și pilulele asemănătoare cu niște bomboane sînt foarte atractive. De aceea experții din industria farmaceutică s-au gîndit mai de mult să realizeze dispozitive de securitate accesibile adulților, dar nu și copiilor. În ultima jumătate de secol au fost concepute și examinate multe brevete, dar toate prezentau imperfecțiuni: un preț de cost ridicat, fragilitate, dificultatea de a fi produse la scară industrială.

Recent, însă, un grup de cercetători a reușit, în fine, să găsească soluția eficientă. Ei au conceput niște tuburi monobloc solide și opace, despărțite în două compartimente printr-o membrană interioară invizibilă. Primul este un compartiment capcană care atrage copilul prin ușurința cu care poate fi deschis, dar care nu conține decât pilule absolut inofensive, cu gust dezagreabil și a căror coloratură stridentă și consistență lipicioasă pătează îmbrăcămintea alarmînd părinții. Dimpotrivă cel de

„Ibric” electric pentru șase cești de cafea, fabricat de o uzină din Lvov. În caz de pană de curent, aparatul poate funcționa și la flăcără

Foto: B. Kriștful (APN)

al doilea, care conține produsele toxice, nu se deschide decât în urma unei combinații de cod, care amintește de cifrurile de la lacăte. Evident, copilului nu-i sînt accesibile asemenea combinații.

Comercializarea și generalizarea inginerului dispozitiv va lua o piatră de pe inima părinților și va scuti ministerele sănătății să cheltuiască anual sume importante pentru funcționarea centrelor de dezintoxicare.

VITICULTURĂ

Izotopii în furaje

Energia nucleară a început să pătrundă pînă și în stomacul rumegătoarelor. Nu de mult, specialiștii în creșterea animalelor din diferite țări s-au întrunit, sub egida Agenției internaționale a energiei atomice, luînd în discuție posibilitatea folosirii izotopilor în vederea ameliorării nutriției șeptelurilor.

Discuțiile s-au purtat îndeosebi în jurul utilizării alimentelor azotate, neproteinice, necesare alimentației rumegătoarelor. În urma schimbului de păreri, s-a ajuns la concluzia că azotul neproteinic, conținut de obicei în ureea sintetică fabricată pe bază de azot din aer, poate fi amestecat în furajele consumate de rumegătoare. Azotul este absorbit de bacteriile prezente în stomacul animalelor și transformat în proteine. După care, la rîndul lor, bacteriile sînt digerate și pătrund în sînge, furnizînd rumegătoarelor azotul necesar mușchilor, țesuturilor și laptelui pe care îl produc. În felul acesta, animalelor care nu beneficiază de furaje bogate în proteine (turte de soia) le sînt oferite cantitățile necesare de azot. Această sursă de azot neproteinic, arată specialiștii, este mult mai ieftină decât alimentele proteinice și permite o ameliorare sensibilă a nutriției animalelor din regiunile sărace în proteine.

Utilizarea izotopilor a permis evaluarea cu precizie a mecanismului de nutriție al rumegătoarelor. Azotul 15, incorporat în uree sau în alimente sintetice, a permis măsurarea cantității de azot absorbit de animal. Iar carbonul 14, folosit în aceeași manieră, a elucidat mecanismul prin care bacteriile transformă ureea în proteină.

Fără cuvinte

INDUSTRIE CHIMICĂ

Hirtia palton și
 scut anti-termite

În accepția ei comună, hirtia înseamnă caiete, carnețele, coli de desen, ziare, cărți... Sau, eventual cutii, jucării, saci etc. Dar tehnica modernă lărgește necontenit sfera de utilizare a hirtiei. În ultima vreme a început să se confecționeze din hirtie îmbrăcăminte și lenjerie de pat care rivalizează cu cea din bumbac și lînă.

E ușor de înțeles, hirtia pentru lenjerie și îmbrăcăminte nu seamănă cu aceea utilizată la scris, pentru ziare sau ambalaj. E moale la pipăit și amintește de țesăturile de bumbac. Unele sortimente aduc chiar cu mătasea sau lîna. Țesăturile de hirtie pot fi vopsite în orice culoare, pot fi făcute impermeabile și rezistente la foc.

Îmbrăcămintea și lenjeria din hirtie sînt igienice, confecționarea lor este mai simplă și mai ieftină, croitoresele se pot lesne lipsi de ac și de ață. E de ajuns să monteze o rochie cu clei rezistent la apă pentru ca ea să poată ține piept chiar unor ploii torențiale. Cu același clei se fixează nasturii, fermoarele, garniturile.

La o recentă expoziție a fost prezentată o carte care nu se teme de foc. Pentru a-i imprima această calitate, creatorii ei au tratat-o cu o substanță ignifugă. Mai mult, i-au imprimat și o altă însușire prețioasă, anume aceea de a nu se lăsa înmuiată de apa clocotită. Așa s-a născut un sortiment de hirtie care poate fi opărită, spălată, curățată. După curățare, care poate fi repetată pînă la treizeci de ori, se utilizează din nou. Această hirtie poate fi folosită pentru confecționarea de parașute, pături, tapete, pâlării, geamantane. Dar poate fi la fel de utilă și în producția industrială pentru izolarea termică a conductelor și canalizărilor.

În unele țări se fabrică hirtie care nu se aprinde nici la două sute de grade. Există și o hirtie specială care apără metalele împotriva coroziunii. Se știe că obiectele de argint care intră în contact cu aerul se înnegresc: pe suprafața lor se formează un strat de compuși sulfuroși. Or, hirtia tratată cu o substanță chimică poate apăra argintul timp de mai multe luni împotriva înnegririi.

Se știe că utilajele electrice destinate țărilor tropicale trebuie protejate împotriva ruginii, a termitelor și rozătoarelor. Un sortiment de hirtie cu inhibitor le poate apăra împotriva tuturor acestor dușmani. Un alt sortiment de hirtie tratată cu un material conductor, cum ar fi alumiul sau plumbul, devine bun conducător de curent. Această hirtie este fabricată în Uniunea Sovietică de cîțiva ani. Ea înlocuiește cu succes metalele în fabricarea de membrane pentru aparatele telefonice și îmbrăcămintea de plumb a cablurilor.

În ce privește rezistența hirtiei, ea depinde în mare măsură de lungimea fibrelor și disponerea lor. Un grup de cercetători sovietici a elaborat un procedeu de fabricare a unei hirtii izolatoare extrem de rezistente.

BANII DE PIATRĂ DIN YAP

Avatarurile unui irlandez descurcăreț

David Dean O'Keafy n-a alergat niciodată după glorie sau aventuri. Iar dacă destinul i-a hărăzit și una și cealaltă, acest lucru s-a datorat în primul rând firii sale violente și spiritului descurcăreț de irlandez. În orice caz, cînd foamea l-a alungat, la o vîrstă destul de fragedă, în îndepărtata Americă, nimeni nu i-a prevăzut furtunosul viitor care-l aștepta.

Primul pas spre acest viitor, abilitățile irlandez l-a făcut atunci cînd, obosit și sătul să mai muncească nădușind sub un soare torid sau în ploaie la calea ferată din statul Georgia, el s-a angajat marinar pe un vas cu pinze care transporta cereale, bumbac și pui de curcă pe riul Savannah. Următorul l-a făcut ceva mai tîrziu, după douăzeci de ani, cînd i-au trebuit ca să ajungă căpitan. De atunci începe și relatarea noastră.

Intr-o dimineață de august a anului 1870, O'Keafy a urcat la bordul vasului său, ancorat în portul Savannah. Într-o foarte proastă dispoziție. După ce a brufat puțin cîțiva marinari înfîlșiți în cale, a pornit spre cabina lui. Dar deodată i-a apărut în față, beat turtă, boțmanul Martin, care avea datoria să mențină ordinea pe vas în lipsa căpitanului. Furios, O'Keafy l-a înșfăcat de umeri și l-a zvîrlit peste bord.

— O dușcă zdravănă de apă de mare o să-ți faci bine, a adăugat căpitanul. Agitîndu-și stîngaci mîinile, Martin a căzut în apă. Izbîndu-se de un buștean ivit cine știe de unde, boțmanul s-a mistuit în valuri. „S-a înecat și-a spus îngrozit căpitanul. Sînt pierdut...” și a și simțit parcă strîmoarea ștreangului în jurul gîtului. După ce a aruncat însă o privire tristă asupra portului s-a luminat la față. „Sînt salvat”, s-a mîngîiat el.

La bordul vasului era mare forfotă. Încît nimeni nu observase dispariția boțmanului, după cum marinarii nu băgară de seamă nici că un om se aruncase în valuri. Curînd, capul cu părul roșu ca focul al căpitanului O'Keafy se zări lîngă bordul vaporului englez „Belvedere” care tocmai se pregătea să iasă în larg.

— Congreave! Căpitane Congreave! strigă din răsunători O'Keafy.

— Hallo, îi răspunde vesel englezul.

— Sînt gata să mă duc cu dumneata la pescuit de perle în Mările Sudului, îi spune David scuipînd de zor apă înghițită. Fie și ca simplu marinar. M-am săturat să tot lincezesc în balta asta.

Căpitanul Congreave cutreieră mai bine de un an Mările Sudului printre insulele Hawai și Touamotou, cumpărînd și vînzînd tot ce putea aduce un cliștig: perle, scoici, copra, caracatițe, broaște țestoase și tot ce-i pica în mîna de pe vasele naufragiate. O'Keafy nu numai că se familiariză între timp cu zona respectivă, dar ținu de cîteva ori locul secundului cînd acesta se îmbolnăvi de friguri tropicale. Asupra irlandezului se abătura astfel multe uragane, dar ceea ce l-a întîmplat într-o noapte din 1872 a ieșit cu totul din comun.

Toată noaptea „Belvedere” fu zgîlțit și zvîrlit de colo-colo pe valuri ca o jucărie. Din vele nu mai rămăseseră decît niște zdrențe. În zori, în timp ce se afla pe punte, irlandezul auzi un strigăt disperat:

— Recife, Recife.

O'Keafy răsuci din răsunători cîrma, dar era prea tîrziu. Vasul eșuă pe Recife. Catargul se prăbuși pe punte și după cinci minute „Belvedere” se frînse în două ca o coajă de nucă. În ultimul moment un val mîlostiv îl înșfăcă pe irlandez și-l purtă peste Recife. Fără să știe cît mai avea de înțat pînă la țarm și dacă în genere avea să ajungă acolo, el începu să dea ma-

șinal din mîini și din picioare spre a se menține la suprafață.

Un paradis terestru

Se trezi sub un acoperiș înalt din frunze de palmier. Îl durea tot trupul. Rotîndu-și privirea zări în jurul lui niște inși cu fețe tucurii și tatuante. „S-a sfîrșit cu mine”. Își spuse fostul căpitan. Am nimerit la niște canibali. Se vede că mi-a fost scris să fiu mîncat de canibali, dacă nici ștreangul nici marea nu mi-au venit de hac...” Încercă să se ridice dar, gemînd de durere, căzu iar pe rogojină. Asupra lui se aplecă o mască neagră.

— Cine ești dumneata? îl întrebă la un moment dat un european care intrase în colibă.

— David Dean O'Keafy, secund prim pe „Belvedere”.

— Știi unde ești? Timp de cîteva zile ai zăcut fără cunoștință. Dacă n-ar fi fost Fatumac, roșii el făcînd un semn spre bătrînul cu mască, cred că n-ai fi supraviețuit. E cel mai bun vraci din insula Yap.

— Ce s-a întîmplat cu restul echipajului?

— S-au înecat toți. Vorbim mai tîrziu. Mă numesc John Davey.

Nu se poate spune astfel că soarta nu fusese clementă cu irlandezul nostru. Yap și insuliștele din preajma ei, care alcătuiau arhipelagul Caroline, puteau fi socotite un adevărat paradis: bananieri, cocotieri, arbori de pline, lagune bogate în pește, o climă blîndă, oameni veseli, binevoitori — ce-și mai putea dori un om care fusese cîț pe ce să-și ia rămas bun de la viață? Dar John Davey, agent al companiei „Godfrey” și singurul reprezentant al lumii civilizate, după cum spunea el, pe o rază de o sută de mile în jur, era de altă părere, pe care nu întîrzie s-o împărtășească irlandezului.

— Crede-mă, David, o groapă ca asta, uitată de Dumnezeu, nu găsești nici în Noile Hebride. Mai bine blestematul ăla de spaniol, Saavedra, n-ai mai fi descoperit insula asta. Nu se poate cîștiga nici un ban. Băștinaii nu sînt canibali, e adevărat, ce-i drept e drept, dar sînt sălbatici. În loc să usuce copra și s-o vîndă companiei noastre, preferă să cînte și să danseze.

— Totuși ceva cumperi de aici. Altminteri compania nu te-ar ține...

— Fleacuri. Nu-mi ajunge nici să încerc cum trebuie „Oceania”, deși vasul face numai o cursă la șase luni. Ai să trăiești și ai să vezi. Curînd irlandezul se încredință că reprezentantul companiei „Godfrey” nu exagerase. Locuitorii din Yap și din insuliștele înconjurătoare nu doreau de fel să procure companiei copra în schimbul cerceilor de sticlă și al altor flecuștețe care li se ofereau. Dar el mai observă ceva, un lucru pe care John Davis, deși era de cîțiva ani în Yap, nu-l băgase de seamă. Într-o zi O'Keafy fu trezit de un zgomot puternic ce venea dinspre țarm. Toată populația să-

tulețului în care se afla irlandezul ieșise pe drum.

— Ce s-a întîmplat? îl întrebă David pe Fatumac.

— Oamenii noștri au adus fe.

— Fe? Ce mai sînt și astea?

— Da, da, fe. O tranșă grozavă. Să mergem.

La țarm acostase o mică flotilă de pirogi. Bucuroși, băștinaii începuseră să descarce din ele niște discuri din calcar, care aveau cîte un orificiu în mijloc.

— Unde sînt fe-ele despre care mi-ai vorbit? întrebă nedumerit irlandezul cînd ultimul disc fu așezat pe țarm și

„Mărunțiș” monetar care amintește de O'Keafy

băștinaii începură să danseze în jurul lor.

— Astea-s, răspunde vraciul arătînd spre discuri. Oamenii noștri le-au cioplit mult timp departe în insula Palau. Au cutezat să plece pînă acolo, în ciuda primejdiilor care-i pîndesc la tot pasul pe mare. În schimb, acum satul nostru e foarte bogat în fe.

Seara, în sat se organiza un mare ospăț prilejuit de îmbogățirea lui cu 30 de bolovani obișnuți, după părerea irlandezului. În timp ce, așezat la loc de cinste, chiar lîngă vraci, David se ospăta cu friptură de porc și de pui, li veni în mîinte o idee ingenioasă. Banalele pietre îl ajutară să pună la cale un plan promițător.

Urmară zile de muncă încordată, letovitoare chiar. Irlandezul curățea de coajă nuci de cocos și zvîrlea apoi învelişul în focul în care se usca copra. Încît, cînd „Oceania” aruncă ancora la țarm, întreprinzătorul O'Keafy avu ce să-și plătească o călătorie pînă la

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Hong Kong și pe deasupra mai primi în mîna exact suma de care avea nevoie spre a purcede la realizarea planului său.

După cîteva luni se înapoie în insulă la bordul unei mici jonci pe care o închiriasse în Hong Kong și o botezase „Ecaterina”. În afară de marinari, la bordul ei se afla și un grup de insulari din Yap aduși de David împreună cu pirogile lor tocmai din Palau, unde ciopliseră fe. Seara, în coliba lui Fatumac se adună sfatul căpeteniilor insulei.

— Prieteni, li se adresă irlandezul. Vă aduc o veste bună. Știți, de bună seamă, cîți fii ai voștri a înghițit marea pînă acum în timp ce se întorceau cu șubredele lor pirogi din Palau. Ei nu vă vor mai bucura bătrînețile, iar fe-ele pe care le aduceau nu vă vor spori avutul. Vasul meu e însă mult mai trainic. El vă poate transporta în siguranță feciorii și pietrele. Iar tinerii voștri vor putea ciopli fe atît de mari cum n-au mai existat pînă acum în insulă, iar faima și bogăția voastră vor crește. Să mergem pînă la „Ecaterina” ca să vă convingeți că am dreptate.

Urcînd la bord, irlandezul făcu semn marinarilor să zvîrle în apă crengile de palmier îngrămădite la pupa. Și, în fața privirilor uluite ale insularilor, se iviră niște uriașe discuri de piatră, cum nu mai văzuseră niciodată pînă atunci.

— Pentru o fe cu un diametru de 1,5 m cer 35 saci de copra, le spuse O'Keafy. Iar pentru cele de 3 metri — 130 de saci.

Mărire și decădere

„Ecaterina” rămase în Yap cîteva săptămîni, răsîmpul necesar pentru uscarea cantității respective de copra. Mai tîrziu însă O'Keafy introduse un sistem mai rațional de muncă. Mai întîi transporta băștinaii din Yap în Palau și în timp ce ei ciopleau cu sudoarea frunții fe, irlandezul pleca la Hong Kong sau Manila ca să vîndă copra primită ca plată. La întoarcere trecea prin Palau și-i ducea pe băștinaii acasă, unde își primea iar plata.

Afacerea prospera. Curînd, irlandezul fu ales în unanimitate regele insulei. Dar într-o bună zi, cu ocazia unui nou popas în Yap, O'Keafy află o veste proastă. În locul blajinului John Davey, care-și îngăduise doar să-l învidieze în tăcere pentru ingeniozitatea lui, compania „Godfrey” trimisese un nou agent comercial: pe germanul Friedländer, care începuse să-și submineze serios concurentul.

În 1879, afacerile „regelui insulei” mergeau totuși atît de bine încît își deschise un cont la o bancă din Hong Kong, își cumpără patru vase, își construiește o vilă splendidă și-și cumpără o pianină de la Manila. Succesele lui comerciale erau atît de evidente, încît determinară autoritățile spaniole să-și amintească de posesiunile lor. În consecință, în golful Tomil ancorară două vase cu pinze spaniole care aduseseră un grup de coloniști.

Dar spaniolii nu izbutiră să descarce bine vapoarele, că în golf intră canoiera germană „Iltis” venită să apere interesele cercurilor comerciale germane reprezentate de firma „Godfrey”. Îndreptînd tunurile spre vasele spaniole, căpitanul „Iltis”-ului le ceru să coboară drapelul înălțat pe insula Yap. Situația se încordă la maximum.

Fără să vrea, O'Keafy se văzu amestecat în politică. Depărtata insuliță din Pacific deveni obiect de discuție la Berlin și Madrid și încă în termeni ultimativi. În cele din urmă, după trei

S. Milin

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Un „eastern”
despre oameni și cai

Filmul „Ultimul drum” este realizat de un debutant, Baras Halzanov, sub direcția artistică a experimentatului Alexandr Stolper. Halzanov începe frumos. Autor total — scenarist, regizor, interpret — el a făcut filmul nevoind să se smulgă din subiectivitate și „încălzindu-l” astfel, conferindu-i acea tandrețe care vine când ai un lucru la inimă, când îl vezi dinăuntru.

Lucrul pe care îl are la inimă este pământul natal. Buriat-mongol de origine, Halzanov a ales spre narare o întâmplare simplă, localizată, dar care îi permite să facă sugestii cu valoare generalizatoare, din vremea Revoluției din Octombrie care vestește, ca un uriaș preludiu, mari prefaceri pentru destinul zbuciumat al poporului său.

Madegma, pentru care începe o viață nouă...

Este o istorie cu cai. Un detașament de cavalerie al Armatei Roșii pierde caii într-o împrejurare dramatică și trebuie să-și procure alții spre a-și putea îndeplini misiunea. Încercare dintre cele mai dificile în ținuturile burlate, unde se petrece întâmplarea, unde caii prețuiesc mai mult decât viața omului. Misiunea și-o asumă și o duce la bun sfârșit un ostaș roșu de loc din părțile acelea. Un film de aventuri, un „western” aproape, sau mai bine zis un „eastern”, dat fiind că teatrul acțiunii se află în punctul cardinal exact opus, departe în răsărit. În acest plan filmul este bine realizat. Nici o complicație în plus, nici o viziune inutilă. Personajele sînt simple, previzibile, merg la țintă fără ezitare. Acțiunea nu trenează, n-are lungimi inutile, spectacolul nu durează nici două ore cu jurnal și completare cu tot.

Dar, în acest tipar, Halzanov a turnat un conținut mai ambițios pe care îl onorează în întregime. În întâmplarea cu cai el vorbește despre oameni. Despre conaționalii săi văzuți într-un anumit moment istoric, un moment de răs-

cruce când ceva începea să moară și altceva abia se presimțea.

Latura etnografică este componenta cea mai puternică a filmului. Halzanov nu se mulțumește să o surprindă doar în pitorescul ei exterior. El ne arată și felul de viață, și obiceiurile, și costumele complicate și somptuoase, cu nostimele căciuli conice transmise din timpul lui Gingis-Han (moda se inspiră din când în când din ele), dar este interesat în special de esență — de interrelațiile, atitudinile, reacțiile unor oameni produși de o anumită istorie și un anumit mediu ambiant. Sîntem, în 1918, încă în plin feudalism asiatic pe pămînturile buriate, vădit în forme incredibile pentru al doilea deceniu al secolului 20. Bogatul este stăpîn absolut, el hălăduiește fără lege și Dumnezeu pe pămînturile întinse, cu drept de viață și de moarte, femeile se află într-o condiție subumană. Oaspeții, când întrebă gazda de sănătate, se interesează în ordinea următoare: „Ce-ți fac vacile, oile, femeile?” De cai nici nu mai vorbim, ei sînt totul pentru niște oameni care aproape că se nasc și mor în șa și care chiar că ar da un reșat pentru un cal.

Filmul are cîteva portrete psihologice excelent schițate. Marcați de condițiile de viață perpetuate de secole, de distanțele copleșitoare care fac contactul aproape imposibil, oamenii rămîn totuși deschiși spre demnitate, adevăr, nevoie de comunicare. Portretul personajului negativ nu e nici el liniar. Stăpînul nu este numai rău din cap pînă în picioare. Capabil de multe ticăloșii, are și slăbiciuni foarte omenești — în fața cailor, de pildă, inima lui este la fel de dezarmată ca a ultimului sărac.

Mai este în film un peisaj frust, arid. În datele lui fără sorți de atracție, dar care arată ce frumos poate fi un peisaj frust, arid, fără sorți de atracție cînd peste el adie suflarea caldă a dragostei.

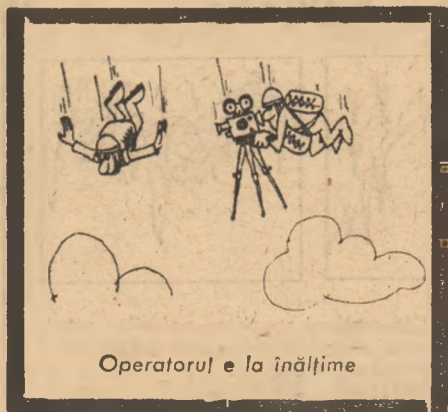
Și mai sînt caii. Dacă n-ar fi existat, caii ar fi trebuit inventați pentru cinematografie. Agricultură și transportul poate că se vor descurca cîndva fără ei, dar filmul precis nu. Caii rămîn o sursă de efecte estetice inepuizabile. Cînd superbele animale aleargă pe ecran mîndre, libere, elegante, sala freacă de încintare. Probabil că nici un convoi de Rolls-Royce-uri ultramoderne n-ar întruni o atît de absolută unanimitate.

Iulia Scutaru

REFLECTOR

Alfredo Gianetti îi reunește pentru prima oară pe Anna Magnani și Marcello Mastroianni în filmul pentru televiziune „Anul 1870”. Căci filmul lui Gianetti evocă evenimente de acum un secol. Roma papală este încercuită de piemontezii răsculați, a căror venire e așteptată ca o mintuire de luptătorii pentru libertate. Unul dintre ei, Augusto, este aruncat în temniță. Augusto este grav bolnav. Soția lui, Teresa, îl imploră să se decidă de vechile-i concepții politice în schimbul libertății. Dar Augusto refuză. Mai mult, aflînd că piemontezii sînt aproape, el o roagă pe Teresa să-i convingă pe tovarășii săi de idei să pornească răscoala în interiorul Romei. Nimeni nu vrea, însă, să-și riște pielea cînd piemontezii vor ocupa oricum orașul. Nici măcar de eliberarea deținuților politici nu se îngrijesc. Pe aceștia îi eliberează femeile — soții, mame, surori. Augusto își dă suflul în brațele Teresei care, nevoind să-i amărească ultimele clipe spunîndu-i adevărul, îi descrie tabloul fantastic al unei răscoale generale.

Tinărul regizor francez Jean-Marie Perrier turnează un film cu titlu exotic, „Tumuk-Umak”, printre triburile de indieni din jungla Amazonelor. E vorba de aventurile unui tinăr care pornește pe urmele unui strămoș de-al lui. În rolurile principale Marc Porel și cîntăreata de muzică ușoară Dany.

Se apropie de sfîrșitul turnării „Drumul în beznă”, noul film al cuplului regizoral Alexandr Alov și Vladimir Naumov. Protagonist: Alexei Batalov. În fotografie, împreună cu actrița Tatiana Tkaci

INTERVIU

Ce îl interesează
pe Sidney Poitier

— Sidney Poitier, cum vă explicați succesul dumneavoastră?

— Cred că se datorește voinței mele de a-l obține. Am dorit să devin actor și de 26 de ani încoace toate forțele mele sînt concentrate spre atingerea acestui scop.

— Ați luat această hotărîre într-o vreme cînd scopul propus părea inaccesibil unui negru. V-a fost greu, nu?

— Da, mi-a fost. Nici cu mine societatea n-a făcut excepție!

— Din ce familie vă trageți?

— Tata era fermier sărac. Am fost opt copii. Locuiam într-o casă mizeră cu acoperiș de paie. Dar, în ciuda sărăciei, eram o familie unită. Totuși cea mai mare parte a timpului mi-o petreceam pe stradă, fiindcă în casă era prea mare înghesuială. O viață de ciine...

— Cînd aveți 11 ani familia dumneavoastră a pierdut ferma și v-ați mutat la Nassau, capitala insulelor Bahamas. Care au fost primele dumneavoastră impresii?

— Orașul m-a speriat. Iluminația orbitoare mă fascina: era primul meu contact cu lumina electrică. Despre automobile credeam că sînt cărăbuși giganti. Pentru mine Nassau era plin de minuni, cum nu mai văzusem la Kat-Island.

— Ce vi se părea o minune?

— De exemplu, înghețata. O dată mama mi-a cumpărat înghețată. Am crezut că este piure de cartofi și cînd am mușcat zdravăn din ea m-a apucat o panică nebună.

— La Nassau v-ați dus pentru prima oară la cinema?

— Da. Nu mai țin minte cum se numea filmul. Știu numai că era un western. Curînd, cinematograful a devenit pentru mine totul: școală, profesor, lumea largă. Știți că dintr-un film am învățat cum se formează un număr de telefon? Acolo, în sală, vedeam alte țări, alți oameni.

— Atunci s-a născut dorința de a vă face actor?

— Nu chiar. Filmele mă acaparau în așa hal încît ceasul sau cu prietenii le redam conținutul în întregime, jucînd de unul singur toate rolurile. Să devin actor m-am hotărît mult mai tîrziu. După ce am plecat din Nassau și mă chinaiam să găsesc de lucru la New York.

— Ați spus odată că v-ați făcut actor nu din dorința de autoexprimare, ci pentru a vă asigura existența.

— Intocmai. M-am făcut actor ca să-mi câștig viața.

— Se știe că vă revoltă filmele ofensatoare pentru negri.

— Evident că mă revoltă. Cînd mi-am început cariera actricească, negrilor li se dădeau roluri umiltoare. Și am hotărît să nu joc nici odată într-un film care îi pune pe negri într-o lumină nefavorabilă.

— Considerați că v-ați ținut de cuvînt?

— M-am străduit. Datorită și strădaniei mele, astăzi se fac destule filme în care negrii pot fi văzuți ca

niște oameni. Cred că am temeuri să fiu mîndru.

— Detractorii dumneavoastră afirmă că îi idealizați pe negri, că personajele create de dumneavoastră sînt ireale, utopice, că sînt atît de bune încît incetează să mai fie veridice.

— Poate că au dreptate, poate că eroii mei par uneori prea buni. Dar dacă ne gîndim la imaginea cu care s-a obișnuit publicul nostru, cred că noua ipostază a omului cu piele neagră era absolut necesară. Sînt actor. Sînt negru. Sînt cu tot sufletul de partea negrilor. M-am angajat în mișcarea lor (și material) dar mă interesează și alte fenomene care se ivesc în Statele Unite sau în alte părți.

— De pildă?

— Problema orașelor, conflictul dintre generații. Mă interesează soarta săracilor, a tuturor celor care suferă de foame.

— Cînd se vorbește despre activitatea dumneavoastră întru apărarea drepturilor populației de culoare, se adaugă neapărat interesul dumneavoastră pentru problemele tineretului. Aveți copii?

— Da, am patru fete. Dar, spre deosebire de mulți alți părinți, eu nu mă tem de tineret. Mi se pare normal că fiica mea cea mare mă consideră învechit în unele idei: doar ne-am născut în vremuri diferite. Cînd eu aveam 17 ani, cit are dînsa acum, trăiam în sărăcie și viața mea nu semăna de loc cu aceea a copiilor mei. Sigur că nu putem gîndi la fel.

A. Jenov

TEATRU

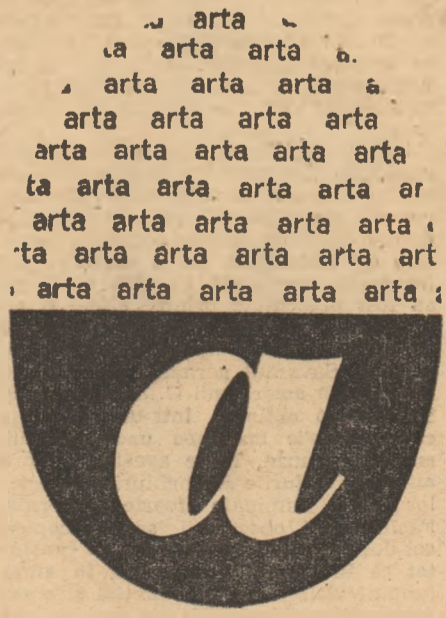
Ferește-te, domnule
președinte!

Teatrul de dramă și comedie din Leningrad a pus în scenă spectacolul „Ferește-te, domnule președinte”. Piesa, scrisă de A. Kiva, are la bază motivele cunoscutului roman al ziariștilor americani Ph. Nebel și Ch. Bailey, „Șapte zile în mai” — un tablou al Americii contemporane, al moraturilor unora dintre politicienii ei.

Din abundența material al cărții autorii spectacolului au preferat paginile îndreptate împotriva celor care stau în spatele războiului nedrept dus în Vietnam. Aceștia sînt, în primul rînd, senatorul Prentice (V. Filippov), reacționar înrăit, și însetatul de putere Broderick (V. Reabov).

Dar din fericire la cîrma țării se află nu ei, ci reprezentanții altui grup, mai progresist. Președintele Leman (V. Isakov) politician lucid, este mulțumit că s-a ajuns la încheierea unui acord cu Uniunea Sovietică privind dezarmarea nucleară. Alături de el se află senatorul Clark (O. Lebedev), ministrul de finanțe Todd (V. Kazanovici) și șeful găzii personale Corvin (V. Leonov).

Totul pare să fie în ordine în viața internă a Americii. Dar liniștea este numai aparentă. În țară se pune la cale o lovitură de stat fascistă, uneltită de reprezentantul „turbaților”, generalul Scott (N. Trofimov), care aspiră la scaunul de președinte. Dar complotul este descoperit la timp și echilibrul politic restabilit.

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica t

tehnica tehnica tehnica tehnic

tehnica tehnica tehnica te

torul ionilor, dar că aceștia nu exclud și existența altui fel de radiație, necunoscută, care însoțește probabil fotografierea. Studii similare a făcut în 1949 și prof. Gheorghe Spivak din Moscova. Și el a obținut în același mod imagini ale mai multor obiecte. Dar cel mai interesant fapt pus în evidență cu acest prilej este că pentru fotografierea cu ajutorul descărcărilor electrice se poate renunța la serviciile opticii, la fel ca în holografie.

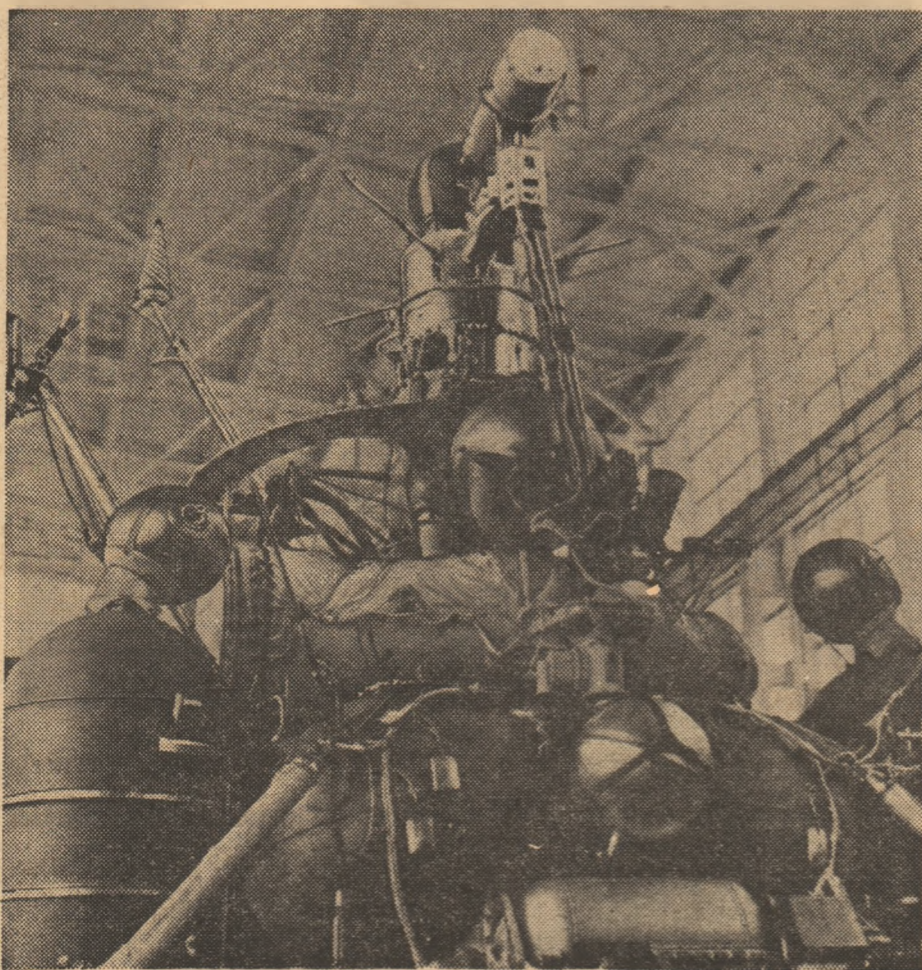
Utilizând aceeași tehnică și pentru fotografierea obiectelor însuflețite, cercetătorii s-au lovit de astă dată de o serie de dificultăți. Cînd însă cercetătorii sovietici Semion și Valentina Kirlian au apelat pentru același scop la curentul alternativ de înaltă frecvență au observat că acesta este inofensiv pentru organismele vii, deși are o tensiune de zeci sau sute de mii de volți.

Tot Semion și Valentina Kirlian au studiat focul sfîntului Elm la microscop, cu care prilej au descoperit fenomene și mai interesante. Au constatat, de pildă, că și pe pielea omului se înregistrează microdescărcări de diferite culori care periodic izbucnesc violent, se agită sau rămîn nemișcate, ard neîntrerupt sau licăresc. Acest joc de flăcări este dictat de activitatea vitală a organismului. Stările patologice, emoțiile, preparatele chimice pot să modifice tabloul electricității „vii”.

Dar cum ia naștere focul rece? Apariția lui este într-o anumită măsură influențată de caracteristicile electrice ale obiectelor sau organismelor vii. Principala cauză a apariției focului sînt însă puternicele cîmpuri electrice care smulg electronii din obiect. Or, se știe că pentru declanșarea unei descărcări electrice e nevoie de electroni liberi. Se cunosc două căi de obținere a electronilor liberi, anume emisiunea termoelectronică pentru care este nevoie ca obiectul să fie încălzit, și emisiune autoelectronică sau rece care necesită un puternic cîmp electric. Cîmpul electric născut în timpul furtunilor sau un cîmp artificial pot declanșa apariția de electroni liberi. Ce se întîmplă, însă, cu cîmpurile electrice slabe? Se știe doar că din atmosferă se scurge spre pămînt un șuvoi continuu de curent cu o intensitate de 1 500 de amperi, ceea ce înseamnă foarte puțin, iar în jurul Pămîntului există un permanent cîmp electric cu o intensitate de 130 volți pe metru. Conform mecanicii cuantice, și în acest cîmp ar avea loc o emisiune rece de electroni. Singura deosebire este că în acest cîmp numărul de electroni liberi este extrem de mic, din care pricină nu pot aprinde făclii vizibile.

— Se învîrte, domnule profesor!
— Nu-i frumos să pîrășți, Galileu!
Desen de V. Cijov

Zborul stației „Luna-16” a însemnat un succes remarcabil, un salt calitativ în dezvoltarea tehnicii cosmice.

Aducerea pe Pămînt a unor fragmente de rocă lunară prin intermediul unei aparaturii automate este prin ea însăși o importanță izbindă; dar ea constituie, în plus, și o premisă pentru cercetări mai complexe în această direcție. Într-adevăr, punerea la punct a tehnicii startului de pe alt corp ceresc și readucerea pe Pămînt a aparaturii automate cu rezultatele cercetărilor deschide posibilități principial noi de organizare a unor experiențe de însemnătate primordială pentru astronomie. Să amintim doar cîteva.

„Luna-16” a luat probe de sol lunar din zona alunzării. În viitor, însă, colecțiile de probe vor fi montate pe vehicule lunare automate care, la o comandă de pe Pămînt, vor putea lua probe din diverse zone ale Lunii aflate la mari distanțe unele de altele. Căci pentru selenologi este foarte importantă compararea mostrelor lunare. Pe de altă parte, specialiștii vor putea cerceta nu numai solul selenar, ci și atmosfera Lunii după mostrele luate de la suprafața satelitelor noastre natural, după particulele de vînt solar captate, după fotografiile suprafeței selenare, după microorganismele terestre supuse acțiunii condițiilor lunare etc.

Iar dacă aruncăm o privire și mai departe în viitor, avem tot dreptul să întrebăm că zborul aparatelor automate va deschide mari perspective astronomiei experimentale în general, intrucît ele ar putea aduce probe de sol și de pe alte corpuri cerești.

În fotografie: „Luna-16” în hala de montare

IPOTEZE

Apele au stat întotdeauna la locul lor?

La sfîrșitul secolului XIX, asupra deltei Gangelui s-a năpustit, cu o viteză fantastică, un val de 12 metri, stîrnit de un tsunami. Valul a urcat pe cursul fluviului pe o distanță de sute de kilometri. Toată valea a fost aproape instantaneu inundată. Și-au pierdut viața peste 300 000 de oameni. Un alt val, care a irumpt în 1876 în gurile fluviului Brahmaputra, a inundat un teritoriu de 7 000 de kilometri pătrați. Apele au dus cu ele 100 000 de vieți omenești.

Transmise din generație în generație, amintirile despre astfel de catastrofe s-au completat neconținut cu noi amănunte, din ce în ce mai înspăimîntătoare, dar nu întotdeauna reale și, astfel denaturate, s-au transformat într-o zi în legenda despre potopul mondial. Mondial, deși inundațiile n-au cuprins, se crede, tot Pămîntul, ci au fost numai locale, pe porțiuni nu prea întinse.

A cunoscut totuși istoria Pămîntului și potopuri mondiale, care să fi cuprins toate continentele?

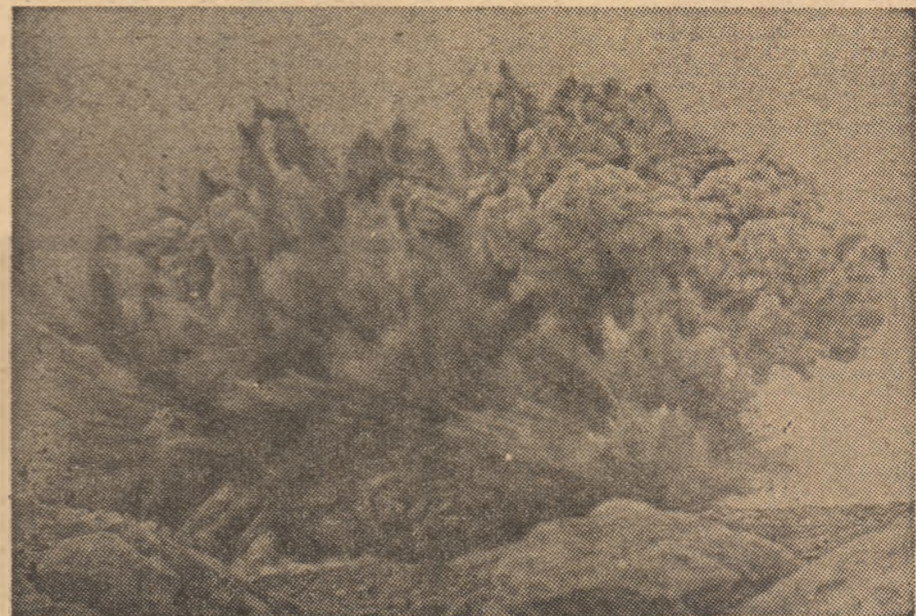
Cei mai mulți geologi răspund la această întrebare printr-un: NU categoric! Se știe doar că scoarța terestră este mobilă: în unele locuri se curbează, în altele se ridică sau se lasă. Și chiar dacă marea ar fi inundat, spun ei, tot uscatul, oricum apa nu l-ar fi putut acoperi integral.

Această concluzie se bazează pe o temelie solidă, anume studiul minuscule a scoarței terestre. Dar este vorba numai de scoarța continentelor, nu și a oceanelor. Lucru lesne de înțeles, intrucît fundul oceanelor a fost pînă nu demult un cufăr închis cu șapte lacăte.

Abia în ultimii ani s-a dezvoltat o

nouă ramură a științei cunoscute sub numele de geologia marină. Succesele ei au marcat o răscruce în cunoștințele noastre despre Pămînt, iar unele dintre ele sînt comparate, pe drept cuvînt, cu marile descoperiri geografice de odinioară.

Înșuruirea lucrărilor executate în ultimii 15-20 de ani, lucrări care au schimbat esențial cunoștințele noastre despre împărțirea lui Neptun, ar ocupa mult spațiu. Ne vom limita,

Explozia nu distruge numai; citeodată și construiește

de aceea, la cele mai noi, privind terasele marine, așa-numitele urme orizontale lăsate pe țărmuri de valurile sparte de ele în cursul mileniilor. În unele cazuri ele sînt mult mai înalte decît actuala suprafață acoperită de apă (pe alocuri cu 200 de metri), iar în altele mai joase (tot cu 200 de metri și chiar mai mult).

Specialistul sovietic N. I. Krigher a adunat o sumedenie de dovezi în favoarea teoriei că terasele de aceeași înălțime de pe litoralul multor conti-

nente și insule ar avea aceeași vîrstă. Unele din aceste cote sînt separate de distanțe (pe verticală) de sute de metri. Ele dau impresia că nivelul oceanului s-ar fi schimbat în același timp și, pretutindeni, în limite foarte largi. Atît de largi (de peste 400 de metri), încît nu pot fi explicate prin topirea zăpezilor. Să fi fost în acest caz vorba de revărsări de foarte mari proporții?

G. Lindberg, doctor în științe biologice, socotește că oscilațiile de nivel s-ar datora nu numai deplasării continentelor, ci și celor ale scoarței oceanelor. În ultimul milion de ani fundul marin ar fi înregistrat deplasări pe verticală, în nici un caz nu mai puține decît uscatul, dacă nu chiar mai multe. Înălțindu-se deasupra nivelului său inițial cu aproape o jumătate de kilometru, oceanul ar fi putut acoperi suprafețe de uscat. Șirul muntos Sihotealin din Extremul Orient sovietic ar fi fost cîndva o insulă, iar bazinele fluviilor Amur, Ussuri, Lena — imense rezervoare de apă. Iată prin urmare, încă unul din faptele care ar fi putut contribui și el la nașterea legendei despre potop. Dar literatura științifică socotește că adjectivul „mondial” alăturat cuvîntului potop este numai o hiperbolă, o exagerare.

Descoperind forțele motrice ale unui fenomen geologic, în cazul nostru forța dezlănțuită a apei, știința îngăduie nu numai explicarea lui, ci și pronosticarea posibilelor manifestări ulterioare ale fenomenului. Or, o primejdie care poate fi pronosticată, poate fi și prevenită. Se știe că unele popoare (olandezii, de pildă) populează teritorii aflate sub nivelul mării. Multe din aceste pămînturi, extrem de roditoare, au fost smulse de om împărăției lui Neptun prin baraje și diguri. Acum, cu fiecare deceniu cresc posibilitățile tehnice ale omnirii. Ele devin astfel o cheazăie tot mai sigură a izbînzii omului în bătălia cu forțele dezlănțuite ale naturii.

În ultimii ani se utilizează tot mai des exploziile dirijate în vederea ridicării de baraje puternice. O asemenea explozie a avut loc în septembrie 1966 în Kazahstan, în împrejurimile orașului Alma-Ata. O încărcătură de exploziv de 5 293 tone a fost plasată, după o schemă foarte precisă, într-un loc bine gîndit de specialiști. În numai 4 secunde ea a aruncat în aer peste 2,5 milioane tone de granit. Le revenirea pe pămînt ele au format un rambou cu o înălțime de 60-80 de metri, cu lungimea crestel de aproximativ 400 metri și lățimea de circa 500 metri. Această imensă masă de granit dislocat a închis pentru totdeauna cheile riului Malaia Almaatinka. De atunci, capitala Kazahstanului este bine apărată împotriva avalanșelor de pietre și noroi pricinuite de ploii și de topirea zăpezilor, care amenințau periodic orașul.

Pe de altă parte, înainte de a înălța o construcție hidrotehnică trebuie bine cunoscute largile interacțiuni dintre apă și uscat la hotarul dintre ele. Cercetătorul sovietic Vsevolod Zenkovic a închinat acestei probleme decenii de studiu. Cercetînd modul cum se formează aluviunile, se erodează malurile, se deplasează de-a lungul lor nisipurile și pietrișul, el a aflat cum pot fi mai bine

protejate construcțiile din preajma litoralului împotriva atacului valurilor. Omul modern poate astfel modifica pe scară mare conturul țărmurilor în conformitate cu interesele sale. El știe să apere porturile și plajele împotriva aluviunilor, a atacului valurilor de coastă. Iar miine, el va putea desigur înălța țărmuri, artificiale, prevăzute cu diguri, baraje, spargevaluri și alte construcții protectoare pe care nu le vor influența nici un fel de cataclisme.

CEYLON

Ultima noapte a Peraharei...

Dintre toate orașele ceyloneze pe care le-am vizitat, cred că cel mai frumos este Kandy — vechea capitală a regiilor cingalezi. Masive muntoase înconjoară o depresiune aproape perfect circulară, apropiindu-se mult de oraș și ridicându-se, ca niște străji sumbre și tăcute, în calea vânturilor și a oaspeților nepoftiți. Și, într-adevăr, munții au scăpat de multe ori de la distrugere orașul. Nenumărate legiuni de cotropitori și-au aflat sfârșitul în drum spre străvechiul centru ceylonez. Portughezii și olandezii au încercat timp de aproape trei secole să supună orașul. Armatele engleze, care au asediat, la rindu-le, multă vreme Kandy, au reușit să-l cucerească abia după ce în rindul înalților dregători ceylonezi s-au găsit unii pe care strălucirea aurului oferit de dușman i-a împins la trădarea țării.

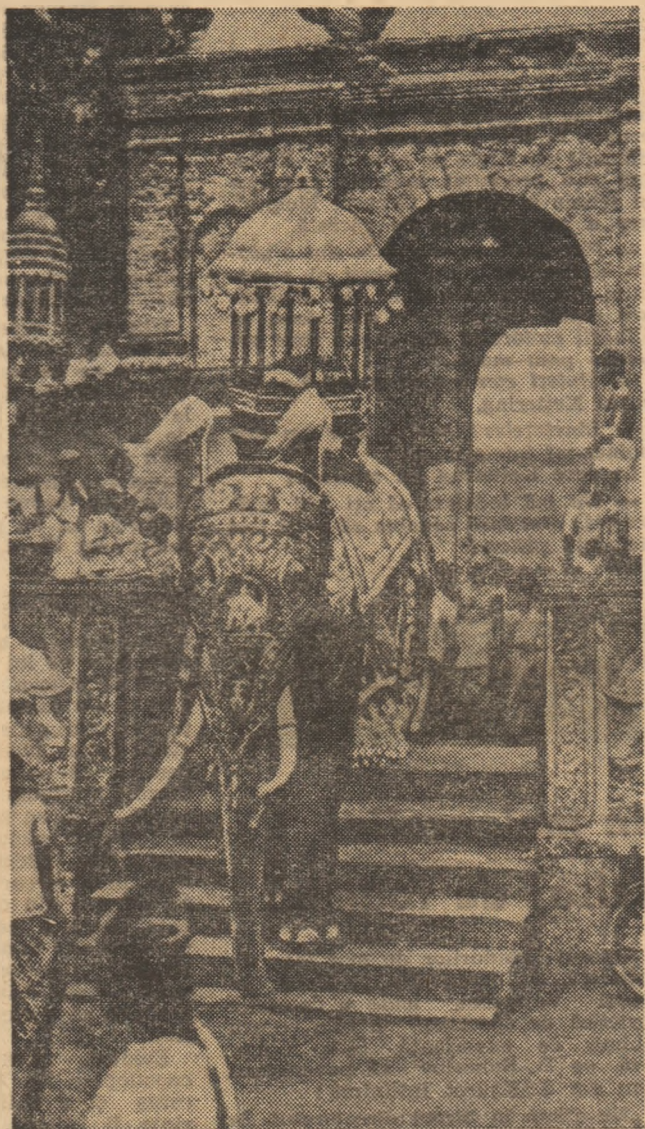
De atunci a trecut un secol și jumătate. În Ceylon au fost întemeliațe orașe mai mari și mai bogate decât Kandy. Dar poporul cingalez îi cinstește și acum gloriosul trecut. Sute de peșteri vin zilnic în oraș ca să se închine în strălucitele temple. Iar străinii pot să nu văd decât dacă n-au vizitat Kandy. Orașul pune la dispoziția turiștilor importante relicve istorice, o foarte bogată grădiniță botanică, posibilitatea de a vedea elefanți înotând în râul pe care e așezat templul budhist Dalada Maligawa (unde se păstrează un dinte sacru al lui Budha) și alături de el clădirile moderne ale universității.

Dar aceste splendori străvechi și actuale nu pot fi asemuite cu metamorfoza realmente fantastică pe care o cunoaște Kandy în zilele sărbătorii religioase Perahara, când orașul se învârtte înapoi cu cel puțin un mileniu și jumătate. Cingalezii păstrează cu sfinte vechile obiceiuri, ritualul serbării rămăs aproape ne schimbata, iar marea strălucirea și amploarea evenimentului iesc, taie res-

n-am fi putut asista la ceremonie. Dl. Imbulana ne-a ajutat să ne strecurăm prin mulțime și curind am ajuns într-un balcon de la etajul întâi al unui somptuos hotel.

Perahara e o procesiune solemnă organizată în cinstea lui Budha și a zeițărilor budhiste. „Mahawamsa“, o străveche cronică a Ceylonului, care descrie evenimente din secolul V, menționează la loc de cinste această sărbătoare. Dar se pare că ea datează dinaintea lui Budha, când simboliza triumful binelui asupra răului. În orice caz, o seamă de ritualuri atestă acest lucru.

Sărbătoarea nu se ține la o dată fixă, dar în iulie-august, începând obligatoriu într-o noapte cu lună plină. Kandy e principala arenă a serbării, care se desfășoară acolo extrem de somptuos, de amplu. Inceputul cere-

Elefantul care duce dintele lui Budha

moniei e fixat de astrologi după poziția stelelor. Oficierea ritualurilor e foarte precis împărțită între slujitorii templelor după importanța lor. Totul e grandios, emoționant și puțin trist.

Perahara începe cu retezarea unui copac tânăr, care n-a dat încă rod. Slujitorii templului Natha taie trunchiul în patru bucăți, pe care apoi le împart unui număr de alte patru lăcașuri ale lui Budha. După ce primesc „kar“ — ul — cum se numește fragmentul de copac devenit sacru — proștii îl învelesc într-o fișie de pânză albă și îl așează într-un ungher din curtea templului. După care, în fața bucății de lemn se oficiază diverse ritualuri care durează o săptămână. În tot acest timp nimeni nu iese din curtea templului. Abia în a opta zi ies slujitorii templului pe străzile orașului, serbarea căpătând un caracter popular și transformându-se într-un adevărat festival al muzicii și dansului cingalez. Festivalul durează și el o săptămână, mai exact șapte nopți. Numărul muzicanților, dansatorilor și al elefanților, căci la Perahara participă și elefanți, crește cu fiecare noapte ce trece.

Am asistat la ultima noapte, de încheiere, a Peraharei. Mai întâi s-au ivit niște purtători de steaguri, urmați de un crainic călare pe un elefant.

În urma crainicului venea, tot călare pe un elefant, un slujitor al templului Dalada Maligawa, care purta pomposul titlu de paznic al elefanților regali. Paznicul avea în mână o oglindă de argint, simbol al autorității și forței.

La o mică distanță se afla un alt sluj-

itor al templului, de un rang mai mare, se pare, deși mergea pe jos. El era urmat de un grup numeros de muzicanți, iar pe lături înainta câte un șir de dansatori. Trupurile bronzate, mușchiuloase, pietrele colorate strălucind în lumina torțelor, ca și tot felul de obiecte aurite alcătuiau un original decor însuflețit, în mijlocul căruia pășea plin de importanță căpetenia templului; elefantul lui îi urma, încadrat de alți doi mai mici. Elefantul purta un neobișnuit simbol al autorității clericale: o sabie de mari dimensiuni.

Apoi au mai apărut câteva zeci de muzicanți, iar dansatorii s-au înșirat iar pe două rânduri. Printre ei păreau că plutesc slujitorii templelor care oficiaseră ceremoniile obligatorii din prima săptămână a Peraharei. Principala figură a festivalului, un dregător purtând titlul de șef al băilor regale, avea printre ei un loc bine marcat.

Veșmintele tuturor acestor „șefi“ și „paznici“ erau în așa fel împodobite, încât era cu neputință să-ți dai seama ce culoare aveau și din ce material erau lucrate. Peste haine erau încinși cu săbii cu teți încrustate cu pietre prețioase, iar salbe grele, brățări și inele le completau toaleta.

În cele din urmă a sosit și momentul culminant al festivității: dinspre templu s-a ivit un elefant cu fildeși uriași, împodobit cu mici becuțe electrice (secolul XX era astfel și el prezent la străvechiul ceremonial). Elefantul purta în spinare un baldachin, sub care se afla, învelită cu șapte calote de aur, o relicvă sfântă: un dinte al lui Budha.

Se pare că elefantul îndeplinea de zeci de ani înalta misiune de purtător al dintelui sacru, încât era conștient de importanța poverii pe care o purta. Pășea calm și maiestuos pe covorul întins dinainte-i, fără a da nici cea mai mică atenție ploii de petale de flori cu care era presărat.

După trecerea dintelui lui Budha serbarea a căpătat un ritm mult mai vioi. Muzica s-a înțebit, dansurile s-au iuțit, iar deasupra întregului alai unduia o mare de torțe purtate de tineri seminuzi. Căci nu orice participant sau spectator la ceremonie poate duce făclii, dat fiind că în Ceylon trebuie să fii cu ochii în patru când umbli cu focul. E de ajuns ca, dintr-o torță să se desprindă o bucățiță de copra arzândă și să cadă sub piciorul unui elefant ca serbarea să se preschimbe într-o tragedie. Elefantul care calcă pe foc scapă de sub controlul călărețului, iese afară din rînd și-i atrage după el și pe ceilalți elefanți. Totul se petrece în câteva clipe, încât oamenii, care umplu străzile ca o masă compactă, nu au timp să vadă primejdia. În care caz trebuie să intervină poliția și să-i împuște pe elefanți. Istoria Peraharei cunoaște multe asemenea cazuri.

Dar serbarea pe care am urmărit-o din balconul hotelului s-a desfășurat din fericire în bune condițiuni. Tehnica securității a fost, se poate spune, la înălțime. Am văzut cu interes cum membrii unor grupuri speciale, ba chiar și purtători de făclii, călcau imediat în picioare și chiar turnau apă pe bucățile de copra aprinsă desprinse din torțe.

La sfârșit, ne-a trecut prin fața ochilor o mare lelică cu câteva ulcioare pline cu apă luată din riu în cursul precedentei Perahara. Vasele au fost duse iar pe mal, plasate într-o barcă și transportate în mijlocul râului. Șeful băilor regale a ridicat sabia rituală și a coborât-o în apă. Slujitorii săi au răsturnat ulcioarele și apa luată din același loc anul trecut s-a întors în riu. Apoi au fost umplute din nou cu apă proaspătă și vor fi păstrate în temple până la următoarea serbare, simbolizând belșugul de apă și, deci, și o nouă recoltă bună.

V. Baidakov

OLANDA

Fetele din Volendam

O excursie turistică prin Olanda este, cred, o întreprindere oarecum neobișnuită. Căci etapele sînt foarte mici, de 10, 20 sau cel mult 40 de kilometri. Ca să te deplasezi dintr-un oraș într-altul, iei troleibuzul sau tramvaiul. Olandezii au un teritoriu mic, încît te întrebî pe bună dreptate cum îi poate adăposti pe cei 13 milioane de locuitori.

Se știe că Olanda e așezată sub nivelul mării și că acum câteva secole o bună parte din actualul ei teritoriu era acoperit cu apă. Timp de sute de ani olandezii au dat o crîncenă bătălie cu marea și au asanat terenurile pe care i le-au smuls, transformîndu-le în cel mai fertil sol din lume. Merită desigur să amintim că în cursul celui de-a doilea război mondial, ocupații nazisti s-au aprovizionat de acolo cu... pămînt.

Nici un petec de pămînt nu rămîne în Olanda nelucrat, căci e mult prea prețios pentru populația foarte densă. Mai toate căsuțele au în față grădinițe. Deși de numai doi-trei metri pătrați, fiecare din ele e o capodoperă.

În general casele au formă cubică, sînt acoperite cu țigla roșie și au circa șase metri înălțime. De multe ori, la parter scilicet vitrina unei prăvălii. Ferestrele mari n-au perdele, dar că olandezilor le-ar place să trăiască în „case deschise“, ce par a spune trecătorilor: poftim de vă convingeți singuri ce confortabil locuim!

Am sosit într-o vineri. La ferestre și pe balcoane erau expuse saltele, cuverturi și perne. Ni s-a spus că ziua de vineri e consacrată menajului, luni spălatului, iar marți călcatului. A fost primul nostru contact cu viața de familie a olandezilor.

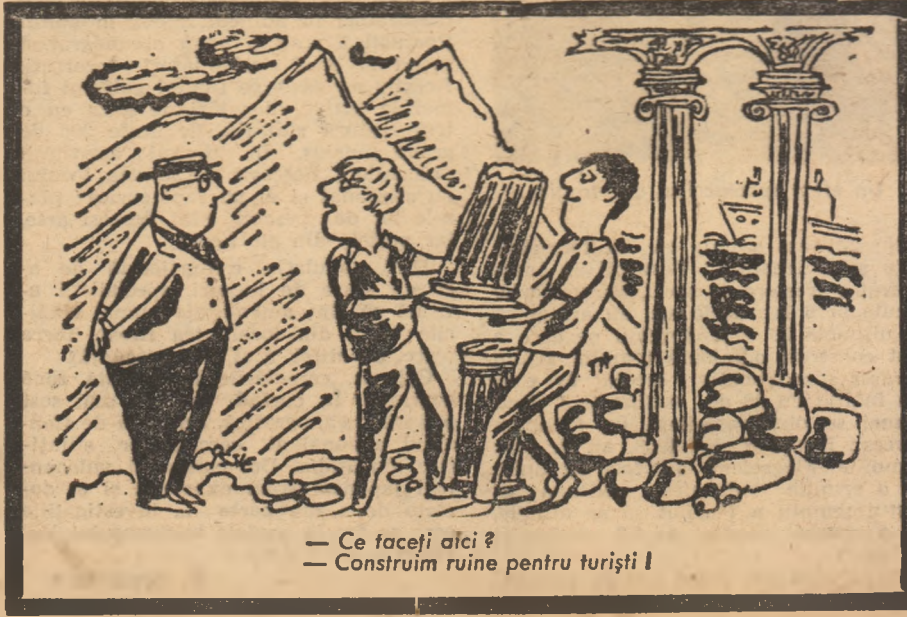
...Din copilărie, din cărțile cu poze am păstrat imaginea unor olandeze drăguțe, în saboți, cu juupoane largi și bonete specifice. Bărbații erau prezentați invariabil cu o pipă de lut în colțul gurii. Astfel de tablouri se mai pot vedea și acum în Olanda, dar nu la Amsterdam sau Haga. Pentru a le mai apuca, turiștii trebuie să viziteze, de pildă, „satul de pescari“ Volendam. Deși în această așezare nimic nu amintește de pescuit, cu excepția unor turiști în șort care încearcă să-și trimită lanseta în apele turburi ale golfului.

Fermecătoarele fete din Volendam arborează bonete de dantelă scrobite. La gît poartă niște coliere tradiționale cu cinci cercuri. Juupoanele largi coboară pînă în pămînt, pieptarele negre sînt împodobite cu bijuterii foarte frumoase și complicate. Fetele îi întimpină surizătoare pe turiști lângă chioșcurile în care se vind suveniruri și-și expun cu plăcere obrajii si-defii în fața aparatelor fotografice.

Dar la Volendam pot fi întîlniți și bărbați în tradiționalii pantaloni negri, extrem de largi și cu o croială inimaginabilă. Acum, însă, ei preferă țigările bune. Pipele le-au lăsat rătăcite printre suveniruri: saboți, vase albastre, embleme cu lei heraldici, fulare multicolore, plăcuțe de ceramică și împodobite cu motive populare. De altfel, trebuie să recunoaștem că suvenirurile olandeze au un farmec nespus.

T. Cebotarevskaia

globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

— Ce faceți aici?
— Construim ruine pentru turiști!

Banii de piatră din Yap

(Urmare din pag. 4-a)

kuni, cele două părți conveniră să transfere cazul unei terțe părți, anume papei Leon al XIII-lea. Irlandezul se însenină când află hotărârea acestuia: deși Yap era recunoscută posesiune spaniolă, toate țările aveau dreptul să înființeze acolo contoare comerciale. Friedländer, principalul lui dușman, n-avea decât să spumege de furie.

Cu toate acestea, destinul care-l răs-

fătase pină atunci pe căpitan fi jucă acum o festă. Abia izbutise să înalțe deasupra minusculului său regat drapelul american, după ce America re-purtase izbînda asupra Spaniei și dobîndise o parte din posesiunile ei din Pacific, cînd în Yap sosi o nouă veste. Insula era alăturată altor teritorii pe care Germania le obținuse de la Spania în schimbul a 4.500.000 de dolari. În consecință, la 18 iulie 1899, deasupra Yap-ului fu înălțat drapelul german, iar Friedländer, numit agent oficial al

guvernatorului Noii Guinee, ceru cetățeanului american David O'Keafy să părăsească teritoriul german. Un act legislativ al agentului risipi și ultimele speranțe ale irlandezului: insularilor li se interzicea să se depărteze cu mai mult de 200 de mile de țarm. Or, Palau se afla la 300 de mile.

Așadar irlandezul trebui să părăsească insula. Și, după ce se imbarcă pe goeleta lui „Santa Cruz”, insularii nu mai auziră nimic despre regele lor.

Dar fe-cle?... Ele există și acum. În 1929, după ce insula a trecut sub dominația Japoniei, s-a făcut chiar o inventariere a lor, descoperindu-se în total 13.281 de discuri, din care o bună

parte a fost utilizată de japonezi la construirea de cheuri și fundații pentru clădiri. Discurile care s-au păstrat, totuși, sînt foarte prețuite în insulă și fiecare dintre ele își are stăpînul ei. Cînd un locuitor din Yap nu mai are bani gheață, e deajuns să spună unui negustor de porci sau unui mășelar că îi poate oferi un disc de un metru ca să capete marfa dorită. E adevărat, nu toți insularii își păstrează capitalul acasă. Unii dintre ei îl țin la marginea drumurilor sau a grădinilor de zarzavat, în loc de garduri. Posesorii banilor de piatră nu se tem însă pentru ei, căci e destul de greu să furi o monedă cu un diametru de doi trei metri.

COMBINATUL DE PIELĂRIE și ÎNCĂLĂTĂMINTE SIBIU

Vă oferă

ÎNCĂLĂTĂMINTE și ARTICOLE DE MAROCHINĂRIE de bună calitate

PRODUSE DE UNITĂȚILE SALE DIN:

- SIBIU,
- MEDIAȘ,
- BRAȘOV,
- SEBEȘ și
- AGNITA

UZINELE CERAMICE PLOIEȘTI

Bd, Republicii nr. 285

produc și livrează pe bază de comenzi direct

Articole sanitare din porțelan

vase WC; lavoare; accesorii de baie în dimensiuni diferite, care măresc gradul de confort al clădirilor civile și industriale.

Informații suplimentare la telefon 2.35.62.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

TOMA A. GHEORGHE — Com. Heleşteni, jud. Iași: Ar fi fost bine dacă ne-ați fi indicat natura chimică a calculului dv. uretral (uric, cistinic, oxalic, fosfocalcic). În orice caz este necesar să beți zilnic cantități mari de lichide, care să asigure o eliminare de 1.800—2.000 ml/24 ore. Vă recomandăm ceai de cozi de cireșe sau apele minerale Olănești (izvorul nr. 24), Călimănești (izvorul nr. 6), Păpușa (izvorul nr. 2). Pentru dizolvarea calculului, încercați mai întîi un tratament medical fie cu Renogal, fie cu Cystenal sau Rowatinex, conform indicațiilor din prospect. Dacă tratamentul medical nu dă rezultate, singura soluție este intervenția chirurgicală.

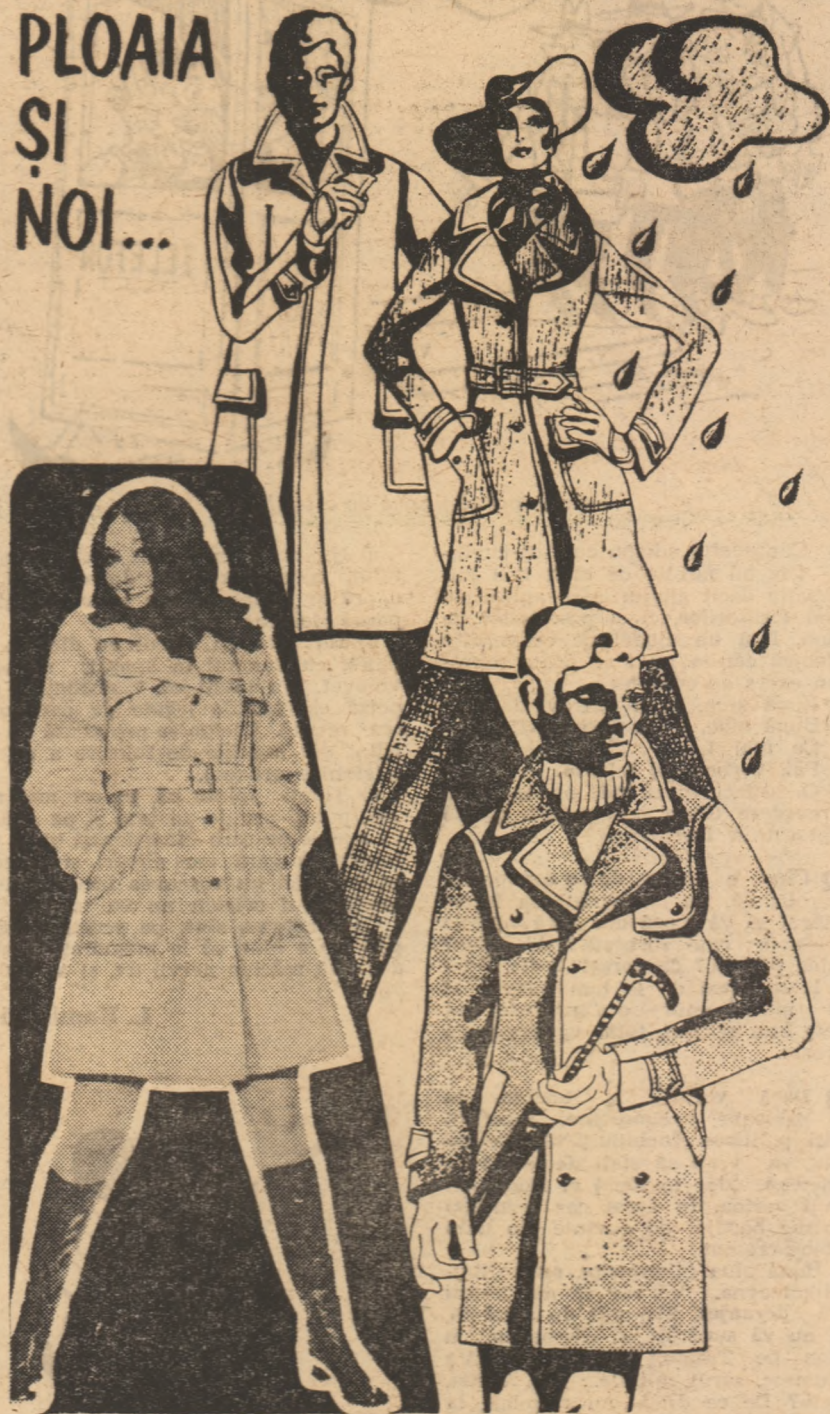
A.C. — Alexandria: În astmul bronșic tratamentul trebuie individualizat, atît ca medicație cît și ca doze de către specialistul care vă consultă. Noi nu vă putem da deci decît cîteva indicații terapeutice sumare pentru combaterea crizei de astm și pentru „perioada de liniște” dintre crize. Pentru combaterea crizei de astm se utilizează următoarele medicamente: sulfatul de magneziu (în injecții), Miofilin, Oxiflavil, Feniramin. Alte medicamente ca: Adrenalină, Dispezin, Novodrin, Efedrin, Bronhodilatin (administrate după caz în injecții, aerosoli sau pe cale bucală) nu vor fi utilizate decît sub strict

control medical, ele putînd conduce la toxicomanii. Foarte eficiente în accesle puternice de astm este medicația hormonală sub formă de perfuzii intravenoase, pe gură sau aerosoli cu ACTH, cu Superprednol, Prednison, Hemisuccinat de hidrocoortizon. În perioadele de liniște: prevenirea eventualelor infecții bronșice prin cure periodice de antibiotice (Tetraciclină, Cloramfenicol, Eritromicină și altele), vaccinare antimicrobiană cu vaccin extras din microbii izolați din spută (autovaccin), sedative nervoase (de preferință Extraveral sau Pasinal), cură balneoclimatică de altitudine medie la Gavora sau Slănic-Moldova, gimnastică medicală și diferite alte proceduri (inhalatii de cameră cu aer comprimat, pulverizații cu ape minerale, helioterapie cu raze ultraviolete etc., etc.) după indicațiile medicului.

LIAN — Vadul Crișului, jud. Bihor: 1) 12—14 cm, dar cifra nu este fixă. 2) De obicei o insuficiență testiculară parțială, corectabilă prin tratament. 3) Nu. 4) Ca tratament, terapie hormonală de durată, sub strict control medical, cu Milteltestosteron, tablete de 10—25 mg asociate eventual cu Gonacor. Tratamentul durează uneori cîteva ani.

SINTEȚI UN BUN GEOLOG?
Răspuns: Desenul A

PLOAIA
ȘI
NOI...

IMPERMEABILE CU LINIE MODERNĂ DIN ȚESĂTURI TERCOT DURABILE, NEȘIFONABILE, UȘOR DE ÎNTREȚINUT

PIONIER'70

Un model nou!
Stiloul recomandat în mod special elevilor.
Capacitatea rezervorului: 1 cm!
Peniță aurită cu virful de iridiu.
Fabricat de „Flamura Roșie”
strada Rîului Nr. 28
Sibiu

Cum să vorbim la telefon

Scurt îndreptar pentru abonații fără experiență

După toate prin câte am trecut, în cele din urmă telefonul mi-a fost instalat. Iată-o, această minune a tehnicii: un aparat nou-nouț, lucios, care îmi amintește de un automobil de curse în miniatură. Mă simt irezistibil atras de el. Ați trecut prin ceva similar? Încă nu? Atunci aflați de la mine: rezistați tentației și, înainte de a forma un număr, învățați pe din afară câteva reguli elementare necesare abonaților începători.

vista „Sportul”, pînă în clipa cînd veți fi întrebat la telefon dacă sînt gata rufele date la spălat acum două săptămîni. Răspundeți că sînt gata. Sănătatea dv. e mai presus de orice!

5 Unii abonați se servesc de telefon pentru a chema un taxi, a căpăta o informație despre ora de sosire a unui tren sau adresa unui instalator. Dacă faceți parte dintre ei vă sfătuiesc!

— Acum pot să-ți spun un secret!...

1 Cunoscutul adagiu cum că cuvintele au nevoie de mult mai puțin spațiu decît gîndurile se aplică nu numai scriitorilor, ci și posesorilor de telefon. Iată un model de convorbire telefonică cărui nu i se poate reproșa un exces de cuvinte:

— Bună ziua, Ivan Petrovici!
— Bună ziua, Piotr Ivanovici!
— Ce mai faci?
— Păi, vorbesc la telefon.
— O, atunci scuză-mă, nu te rețin. La revedere (Piotr Ivanovici așează receptorul în furcă).

2 Cînd e vorba de o convorbire oficială, nu așteptați ca interlocutorul să vă tragă din gură vorbele cu cleștele: cine vorbește? de unde? cu cine e rudă? ce dorește? etc. Spuneți toate acestea de la bun început și dacă măcar unul din primele trei puncte este eficace, totul va merge ca pe roate.

3 Dacă vorbiți la telefon cu persoane necunoscute, încercați să fiți politici. Inchipuiți-vă, de exemplu, că vreți să stați de vorbă cu o prietenă, dar în locul ei ridică telefonul vecina. În acest caz recurgeți la întreg bagajul de cuvinte ale unui om bine crescut:

— Bună ziua (dimineața, seara), Raisa Nikolaevna. Vă rog să mă iertați că vă deranjez. Fiți atît de amabilă, dacă nu vă supărați, și chemați-o la telefon pe Tatiana Vasilievna... Vă mulțumesc, sărut mîinile... Alo, Tania, tu ești? De ce dracu nu răspunzi la telefon? Ai surzit? (etc).

4 E bine să știți că în unele cazuri telefonul poate fi cauza unei neurastenii acute care, dacă nu dați dovadă de o voință de fier, se poate transforma într-o neurastenie cronică. De exemplu:

Sună telefonul.
— Biroul de comenzi?
— Nu, e o locuință particulară.
Sună telefonul.
— Biroul de comenzi?
— V-am spus că e o locuință particulară!

Sună telefonul.
— Biroul de comenzi?
— DECITEORISĂTIREPETCĂAIGR EȘITBINEVOIESTESĂFORMEZINU-MĂRULCORECTTICALOSULE!!!

Asemenea dueli sînt însă de-a dreptul distrugătoare pentru nervi; de aceea e mult mai bine să fiți înțelept și să procedați așa!

Sună telefonul.
— Biroul de comenzi?
— Da. Ce doriți?
— Două duzini de ouă dietetice, o jumătate de litru de lapte și 200 g de crenvurști.

— În celofan?
— Nu, fără.
— Am notat. E în ordine.
În felul acesta v-ați asigurat liniștea și puteți să citiți netulburat re-

a) Nu rotiți la infinit discul aparatului, pentru a nu-l defecta. După o oră și jumătate de rotire faceți o pauză de cinci minute.

b) Nu roadeți firul cu dinții; nu bateți cu pumnul în aparat, nu el e vinovat. Nu uitați că „abonații suportă cheltuielile legate de deteriorarea rețelei telefonice provocată de ei” (citat din regulile de folosire a rețelei telefonice urbane).

c) Țineți minte că, în cel mai rău caz, puteți prinde un taxi și pe stradă, că rudele pe care intenționați să le așteptați în gară vor nimeri și singure la dv., căci nu vor avea încotro, și că instalatorul oricum nu va veni.

Cam acestea sînt, pe scurt, regulile pe care e bine să le memorați pentru a nu vă măcina nervii dv. și ai altora.

L. Kaminski

— Oprește, mă gidilă

O neînțelegere

O noptieră, un ceas deșteptător, un telefon, un pat. În pat sforăie un bărbat.

Soneria telefonului zbirnie prelung. De sub plapumă se ivește o mîna care înșfacă deșteptătorul și-l viră sub pernă. După care sforăitul reîncepe.

Telefonul continuă însă să zbirnie. Pe jumătate adormit, bărbatul ridică receptorul:

— Alo!

— Vă rog cu directorul restaurantului „Albatros”.

— Da, eu sînt. Ce s-a întimplat?

— Aș vrea să știu la ce oră se deschide restaurantul.

— Ai innebunit? Mă trezești cu noaptea în cap ca să mă întreb la ce oră se deschide restaurantul?!

— Vă rog să mă scuzați, dar e foarte important să aflu. Spuneți-mi, vă rog, la ce oră...

— La zece!
— Vai de mine! La zece?! Ce mă fac?

— Ce obrăznicie! Știi cît e ceasul acum? E cinci! Am alergat ca un nebun pînă la miezul nopții, m-am făcut luntre și punte să-i mulțumesc pe clienți, n-am stat locului o clipă și d-ta îndrăznești... Restaurantul se deschide la zece fix. Nu se poate intra nici cu o secundă mai devreme!

— Dar nici nu mă gîndesc să intru în restaurant! Vreau să ies din el!

A. Ohoțki

Frumoasele vise

Vasili Aristarhovič Kozodoev a visat că se transformase în lebedă. Se făcea că el, bărbat în floarea vîrstei, cu un început de burtă și de chelie, devenise subit o pasăre albă, numai grație și candoare. Semăna leit cu vaporeasa apariție pe care ați văzut-o, fără îndoială, în creația coregrafică „Moartea lebedei”. Impresionat de acest vis, V. Kozodoev s-a grăbit să-l povestească colegilor săi. Așa e obiceiul.

— Dat fiind că visele se produc în afara voinței omului — și-a început Kozodoev relatarea — țin să subliniez de la bun început că nu sînt vinovat de conținutul lor. Am văzut în vis un lac, iar pe țărmul lui cițiva colegi: planificatorul Bratev, dactilografa Vera, contabilă Șuiskaja și mulți alții. L-am zărit însă și pe actorul Serghei Filipov, dar prezența lui printre noi mi-a părut chiar și în vis cam neobișnuită. Toți cei pe care vi i-am înșirat ședeau pe iarbă, mîncau crap în saramură și beau bere. „Hm... mi-am zis în gînd. Cine le-o fi făcut oare rost de crap?” În aceeași clipă însă am simțit că încep să plutesc. Vera a scos un țipăt: „Priviți, tovarășii! Kozodoev s-a transformat în lebedă!”

M-am privit și eu și m-am îngrozit. Eram gol-goluț, înveșmîntat doar în niște pene albe, și aveam un gît lung-lung, mă rog, cum se cuvine unei lebede.

La un moment dat l-am văzut pe tovarășul Muhin, șeful serviciului de planificare, care de la înălțimea funcției sale s-a aruncat în apă și a început să înoate spre mine în stilul bras. Cînd s-a apropiat, i-am spus politicos „Bună ziua!”, dar, în loc să-mi răspundă, tovarășul Muhin i-a privit pe ceilalți cu înțeles și le-a spus: „Ce mai gînsac!” Nu mi-a rămas decît să mă îndepărtez, fredonînd încetîșor

• umor
• umor umor u
• umor umor umor u
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor u

cîntecul lebedei. Apoi m-am trezit, — și-a încheiat Kozodoev istorisirea și a oftat.

Curînd am aflat că Vasili Aristarhovič Kozodoev a fost eliberat din funcția pe care o avea la serviciul de planificare. Se spune că la întrebarea lui dacă transformarea provizorie a unui salariat în lebedă poate constitui un motiv de destituire l s-a răspuns că visul cu pricina a fost numai picătura care a umplut paharul răbdării de care dăduseră dovadă luni de zile conducerea și opinia publică. I s-a mai răspuns că în anul în curs el, Kozodoev, mai avusese și alte vise, unul mai ciudat decît altul. Visele, de pildă, că juca tabinet cu primul ministru al Marii Britanii. Altă dată — era spre sfîrșit de trimestru — tov. Kozodoev visase că pleca pe țărmul înșorit al Crimeei cu o foarte cunoscută actriță de cinema (al cărei nume era, din motive lesne de înțeles, trecut sub tăcere). Pe urmă tot sus-numitul tovarăș visase că izbutise să rezolve într-un minut — într-un minut! — un careu de cuvinte încruciate din „Ogoniok”, ispravă pentru care primise drept premiu un bilet de odihnă într-o vilă numai pentru femei, e adevărat însă că pentru femei care urmas să devină mame. Ș.a.m.d.

Noi, colegii lui Kozodoev, ne-am amintit însă că visele se produc în afara voinței omului și că deci el, Kozodoev, nu era de fel vinovat pentru conținutul lor, fapt pentru care ne-am gîndit să facem un memoriu în care să-i luăm apărarea. Zis și făcut. Răspunsul, cu semnătura tovarășului Muhin, n-a întîrziat să sosească. Conducerea ne aducea la cunoștință că orice om, indiferent de postul pe care îl ocupă, de sex și de stare civilă, are dreptul să vadă în vis tot ce pofteste, cu condiția însă, ca visele și cauza lor directă, somnul, să se producă acasă și nicidecum în orele de muncă. Amă-nunt ignorat de tov. Kozodoev.

Boris Laskin

Fotografii se amuză

— Ha, ha, ha...